

PREKO BRENVE NA MONT BLANC

V naši ožji domovini imamo gore, ki so alpinistično že dokaj dobro obdelane. Vsaj v zadnjih letih smo izpopolnili že marsikatero vrzel, dasi še mnoge predvsem eskترمne činitve ostajajo za bodoče rodove. Kljub vsemu pa si je mlada generacija alpinistov zastavila za svojo nalogo spoznati tudi druga izvenevropska gorstva. S tem bi znala še boljše oceniti svoje delo v domovini, hkrati pa si tudi pridobiti sebi in narodu ugled, ki jim kot sinovom gora tudi pripada. V ta namen so bili v zadnjih letih prirejani številni izleti in odprave v razne sosedne alpske dežele, ki pa so le deloma uspele. Uspele nam je napraviti nekaj vzponov v avstrijskih in nemških Alpah. Omenjene činitve pa se dajo v glavnem primerjati z našimi in v bistvu ne pomenijo nobene novosti.

V območju granita in večnega ledu pa imamo Slovenci razen redkih posameznikov zelo malo izkušenj. Pred vojno je bilo organiziranih nekaj odprav v Švico in Francijo, a vendar brez pomembnejših uspehov. Prehrojena so bila sicer številna pobočja in preplezanih nekaj grebenov, toda to so bili večinoma klasični in tudi običajni pristopi na vrhove. Po vojni se je o izletu v Centralne Alpe mnogo govorilo. Več let smo poslušali obljube. Pripravljala se je ekspedicija na Kavkaz, bili so določeni celo udeleženci, toda ostali smo doma vse do zadnjih let. Vmes so posegle vse mogoče in nemogoče težave od političnih do finančnih. V gorah smo se med tem pridno pripravljali. Posebno smo se udejstvovali v zimski alpinistiki. Preplezali smo mnogo zasneženih sten, včasih celo v zelo kritičnih razmerah, vse z namenom, da bi bili kos zapadnoalpskim razmeram v vseh oblikah.

Končno je leta 1950 odpotovala mala skupina šestih alpinistov v francoske gore. Ta odprava ni imela uspeha, prvič ker je bila poslana v zelo poznem času in drugič, ker so bili v njej nekateri, ki niso veliko plezali, posebno ne pozimi. Druga odprava naslednjega leta je bila boljše organizirana, dasi je tudi imela svoje pomanjkljivosti. Glavna pomanjkljivost je bila v nezadostni opremi in slabi finančni podlagi, pa tudi sorazmerno prekratek čas ni ustrezal za vzpone.

Opisovanja ne bom pričel, kako smo se vozili mimo italijanskih in švicarskih mest, dasi smo tudi tu videli marsikako zanimivost, temveč od takrat, ko smo s prelaza Vallorcine zagledali Mont Blanško skupino. Na prelazu je bil kontrolni pregled v hipu opravljen, samo presedli smo na francosko vlakovno garnituro in bili smo v deželi Mont Blanca. Hitro smo brzeli v dolino proti Chamonixu in nestrpnost zrla na zasnežene gore. V Chamonixu nas je čakal delegat francoskih skavtov, s katerimi smo bili domenjeni v pogodbi za zamenjavo. Nastanili so nas v svojem domu v mali gorski vasi Montroc (1384 m). Vas ima krasno lego v zatrepu Cha-

moniške doline in leži pod ledenikom Le Pissoir. Tu smo se počutili domače, vse drugače kakor v bližnjem Chamonixu, kjer so kar vrele pisane množice letoviščarjev iz vseh zahodnih alpskih dežel. V okolici naše in bližnjih vasi so tudi stali številni šotori skavtov.

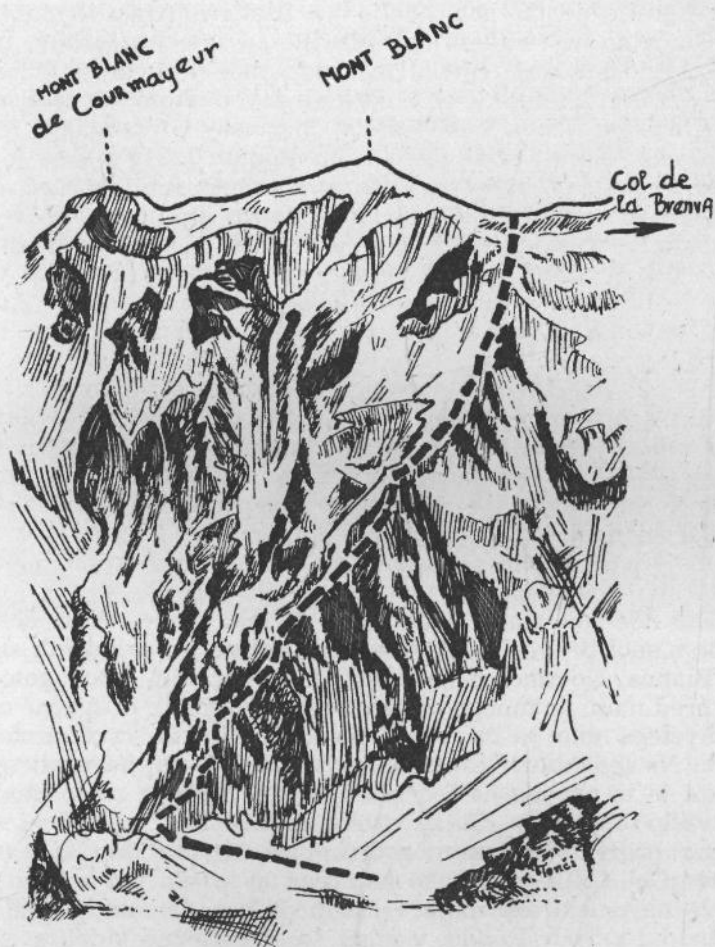
Prva dva dneva po prihodu smo v glavnem počivali in se pripravljali za vzpone. Odšli smo tudi na razglede v okolico. Mene kot geologa je zanimal ledenik in njegovo groblje, Zupan je izkoristil priložnost in odšel s tečajniki plezalne šole, ki so stanovali skupaj z nami, na neke skale. Pokazal je tam nekaj fines iz plezalne tehnike in pri tem žel splošno pozornost. Jeseničani so odšli po svoji stari navadi s Krušicem na čelu na bližnji vrh na razglede.

Zvečer smo prišli zopet vsi skupaj. Že naslednji dan je bilo treba napraviti načrt, zato smo po večerji napravili posvet. Za prvo turo smo se vsi skupaj odločili za Mont Blanc. Ker večina še ni bila na vrhu, si je seveda vsak želel najprej nanj. Zaradi večjega uspeha smo se delili v dve skupini: Verovšek, Perko, Zupan in jaz smo se odločili za vzhodno steno preko Brenve, ostali pa za navadni pristop z grebenskim prečanjem celotne skupine.

Bila je nedelja 29. julija. V spominu mi je ostal lepi sončni dan. Pred tednom sem bil še na Korošici in z vrha Ojstrice smo zrl sive vršace Grintovcev v ravno tako lepem poletnem dnevu. Neverjetno dobre volje sem bil sedaj, ko bom čez dva dni zrl iz še enkrat višje gore novo, zame toliko želeno pokrajino.

Po kosilu smo z električnim vlakom zapustili Montroc in se odpeljali v Chamonix. Tu smo takoj presedli na malo ozkotirno gorsko železnico in z njo prišli na Le Montensers. Ta železnica nas je dvignila 900 metrov visoko in prihranila tri ure hoje, seveda smo morali s tem plačati tudi 350 frankov. Na postaji je mrgolelo ljudi kakor na kakšnem sejmu. Bili so to večinoma letoviščarji, finančno dobro založeni. Vozijo se običajno do hotela in nato nazaj. Seveda služi njihov izlet bolj reklamnim kakor planinskim nagibom. Mi smo prav hitro zapustili vrvež in se po ozki poti spustili na ledenik Mer de Glace. Tu smo nato dalj časa občudovali mogočno granitno piramido obeh Dru-jev. Ne vem, če mi je še kaka gora zapustila v spominu hkrati lepoto in strah, kakor ta dva vrhova. Vrh ni visok niti štiri tisoč metrov (3754), a vendar se močno odraža v bližnji okolici. Prvič je bil glavni vrh premagan leta 1878, čez 10 let pa je že sledilo grebensko prečanje. Največji problem te gore je njena severna stena, preplezana leta 1935.

To nedeljo je bil lep dan, zato smo po ledeniku hodili počasi in si razgledovali za nas nov svet. Kmalu se nam je odprl pogled na umazan lednik Gl. de la Charpoua z zobčastim vrhom Pic Sans Nom in štiritisočakoma te skupine L'Aiguille Verte in Les Droites. Vse to so divji nazobčani vrhovi z ogromnimi ledenimi vesinami in kuloarji. Rjava ostenja z umazanimi madeži ledu so bila bolj odljudna kakor vabljava. Le na grebene bi se še nemara spravil, ostalo je bilo nezanimivo in odbijajoče. Popolnoma drugačno podobo je kazal pred nami stoječi Grandes Jorasses. Njegova severna stena

je bila hkrati 1000-metrška ledena bariera. Ob pogledu na to veličino skoraj ni bilo pripomb. Spomnil sem se na čase, ko smo doma važno debatirali o činitvah v Alpah kot popolni mojstri v ledu. A tu smo bili le nemi opazovalci. Na tihem smo občudovali one redke srečneže, ki so se tu srečno prebili preko. Toda kljub temu je v nas tlela tiha želja po dejanju in ves čas dolge poti po ledeniku so bile moje oči uprte ob oba mogočna stebra. Kmalu smo zavili na ledenik Glacier du Tacul. Tu se nam je odprl zopet nov svet, podoben onemu v skupini Aiguille du Verte. To je bil dolg greben nazobčanih les Aiguilles de Chamonix. Ta greben je eden najtežjih in hkrati najlepših grebenov v Centralnih Alpah. Po svoji divjini ga prekaša menda edinole sloviti l'Arête de Peuterey. Začenja se pri Aiguille des Grands Charmoz 3442 m in se nato vleče

preko Aiguille de Grépon, dalje na Blatière Aiguille du Plan in Midi. Običajno se tu plezajo le detajli posameznih vrhov, medtem ko je celotno prečenje silno dolgo, naporno in nevarno. Od Slovencev je dr. ing. France Avčin opravil z vodnikom domačinom Ban Banom klasični vzpon Les Grands Charmoz- Grépon leta 1945.*

Ko smo dosegli kočo Refuge du Réquin (2316 m), se je vreme nekoliko poslabšalo in že smo skoraj na tihem kleli, misleč, da nam je šla tura po vodi. V koči je bilo mnogo alpinistov. V večini so bili mladi francoski plezalci in pa vodniki s svojimi klienti. Ker je tekel čas že proti večeru, je vse kuhalo in pripravljalo večerjo. V koči je bilo preko 60 turistov in skoraj vsak drugi je kupal na malem bencinskem kühalniku. Ko smo primerjali cenike, smo videli, da je to najcenejši način priprave hrane. Seveda smo mi napravili enako. Prišli smo do prepričanja, da bi se kuhanje z lastnimi kühalniki tudi pri nas dobro obneslo. Turisti bi si na ta način prihranili mnogo denarja. Kaj pa bi k temu rekla planinska društva in oskrbniki, je pa seveda poglavje zase. Po večerji smo se usedli pred kočo in Marjan je na orglice zaigral nekaj domačih pesmi. Pridružil se nam je še nosač in nam pravil vojne zgodbe iz pred nami stoječega ledenika Glacier du Géant, kako so mnogi Nemci našli tu svoj ledeni grob.

Tisto noč smo slabo spali, delno ni bilo prave tišine, deloma pa je vsak v sebi premišljeval o bodočih doživetjih v ledenih strminah Mont Blanca. Ko smo se naslednji dan odpravili, smo ugotovili, da je šlo pred nami že mnogo navez. Seveda so imele drugačne namene. Naš cilj tega dne je bil bivak na sedlu Col de la Fourche de la Brenva. Na ledeniku Géant smo navezali dereze, navezali se še nisimo, kot je to navada na ledenikih, ker se nam je zdelo škoda vrvi. Ko je vzšlo sonce, smo bili že visoko na ledeniku. Pred nami so zopet stali novi pogledi. Na levi mogočen orjak Aiguille du Géant (4013 m) s sedlom Col du Géant, preko katerega se je vila gaz v kočo Torino, ki je že na oni strani meje v Italiji. Tik nad nami je stal kratek snežni zid La Tour Ronde, v steni so se razločno videli sveže utrti sledovi v snegu. Le kdo neki si je tu iskal poti! Vsa zadeva se nam je zdela v frontalnem pogledu skoraj na pol nemogoča, rekel bi fantastična. No, ko smo steno zagledali od strani, smo le videli, da ni bila navpična.

Sedlo Col de la Fourche je na podaljšku grebena od Tour Ronde do vrha Mont Maudit, 4471 m. Do sedla smo morali premagati še kratko in precej strmo sneženo steno. Vendar smo imeli srečo, da je bila gaz že napravljena, pred nami pa četvorica alpinistov. Strmina snega je bila tu precejšnja, poleg tega pa je sonce sneg razmehčalo, tako da smo čestokrat morali otresati dereze. Sonce je tako pripekalo, da je kar lilo od nas. Kmalu smo dosegli greben. Od tu se nam je odprl oni sloviti pogled na vzhodno in južno stran Mont Blanca. Pod nami je bil razpokan ledenik Brenva. Nad njim je več

* Pl. V. 1949, str. 140.

Jugovzhodno ostenje Mont Blanca z l'Arête de Peutereý, v ospredju Brenva

kot tisoč metrov ledene stene in serakov. Vsemu temu je dal še divji poudarek znani l'Arete de Peuterey — najdaljši in najbolj divji greben v Alpah.

Po grebenski rezi smo morali še nekaj metrov levo, kjer smo kmalu sredi granitnih skladov zagledali majhno aluminijasto zave-tišče. Bivak je zelo podoben našim bivakom v Julijskih Alpah, velik je približno toliko kot oni pod Splevto, le da je ta postavljen na ravnem, oni v Mont Blancu pa v steno grebena. Bivak se nahaja le nekaj metrov od francoske državne meje in je last CAI (Club alpino italiano). V bivaku smo dobili poleg naveze, ki je šla pred nami, še tri Avstrijce, dva fanta in dekle, ki so se ravno pripravljali na odhod v dolino.

Od njih smo izvedeli, da so njihovi tovariši pred dnevi preplezali znani Hudičev greben, l'Arete du Diable, na južni strani Mont Blanc du Tacul (4247 m). Ta greben je bil pred leti silno razvpita tura, ki so ga pa danes zasenčila druga dejanja. Ravno tako smo izvedeli za uspešen vzpon dveh Italijanov preko vzhodne stene Le Grand Capucin (3838 m) To je kratka, a silno eksponirana plezarija v prvi grebenski glavi Hudičevega grebena.

V navezi, ki je tik pred nami prispela v bivak, smo videli znana švicarskega alpinista Andréa Rocha — znanega tudi iz Himalaje. Seveda smo izkoristili priložnost za pogovor in razna pojasnila. Med pogovorom je bilo sonce zašlo že precej visoko. V skalnatem

zavetju je bil mir in spravili smo se na ozke granitne bloke in predali žgočim žarkom višinskega sonca. Sonce je bilo tako močno, da so se v presledkih lomili včasih tudi ogromni ledeni seraki in se s strašnim grmenjem v obliki plazov zrušili na ledenik Brenve. Dopoldne so se usipali iz pobočja Mont Blanc de Courmayeur in grebena Peuterey, popoldne pa iz glavnega vrha in Brenve. Do sedaj še nisem videl takih plazov, ki bi v obliki megle zakrili del stene. Kar tesno nam je postalo, ko smo pomislili na prihodnji dan in turo ravno preko stene, kjer so danes tako grmeli plazovi. Najraje bi na tistem tisti dan načrt spremenil, in če do prihoda v bivač ne bi bil imel določenega načrta, bi bil naslednji dan plezal Hudičev greben, čeprav je težji kakor Brenva, a videti je bil manj objektivno nevaren.

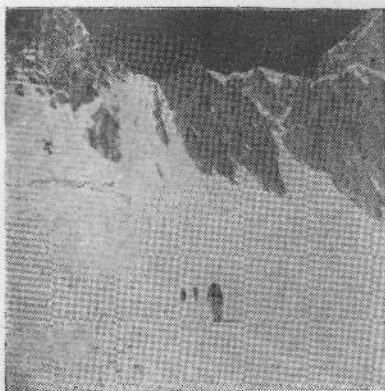
Do večera je prišla v bivač še ena naveza Italijanov iz Courmayeura, med njimi tudi mlada dama. Pozneje smo izvedeli, da imajo isti načrt. Sedaj se je začela »borba« za prostore. Medtem ko smo mi hodili okrog bivaka, so se Italijani vlegli na pograda in na njih tudi ostali. Ostalo nam je le malo prostora. Bili smo stisnjeni kot sardine, da takega še ne pomnim. Sreča je bila edino le ta, da smo ob pol dvanajstih ponoči že vstali in se začeli pripravljati na turo. Najprej je odšla skupina Andréa Rocha, mi štirje kmalu za njimi. Bilo je precej temno. Morali smo sestopiti po ozkem kuloarju proti ledeniku Brenve. Spredaj so imeli baterijo in hodili tesno drug za drugim. Sam sem nekoliko zaostal in ko sem dospel na sredino žleba, sem se znašel v zadregi. Dolgo sem iskal in sekal stopinje v led, da sem zopet našel sled in dohitel ostale, medtem pa je skupina Andréa Rocha vstopila v svojo smer, in sicer v znano klasično smer La Sentinelle Rouge. Ura je bila ena po polnoči, ko smo stali na belem, snežnem grebenčku, imenovanim Col Moore (3480 m). Tu je bilo vznožje vzhodne stene najvišje gore v Evropi. Bila je tišina in pa mrak, da smo jedva razločili daljna temena temnih vrhov. Le daleč doli pod nami v dolini Val de Ferret in Aosti, tam je bilo mnogo luči, ki so bile kot kaka prikazen v pravljicni deželi.

Praden smo začeli s plezanjem, smo se še opremili. Sprva smo bili v zadregi, kje bi vstopili. Že ko smo prejšnji dan hodili po ledenikih, smo se večkrat spraševali, kje bi začeli. Vse je bilo monotono. Pri nas imaš vedno kaj, žleb, polico, steber itd. Tu pa je vse prepredeno s skoraj enakimi skladi in plezalec, ki prvič to okusi, je res lahko v zadregi. Sprva smo plezali naravnost po grebenu in smo se morali po dveh raztežajih vrniti, ker zaradi teme nismo razlikovali terena nad seboj. Nato smo zavili nekoliko na desno in poskusili po nekem žlebu in tu je šlo. Na vrhu smo potem videli, da bi šlo tudi po prvotni smeri. Nekje daleč na levi smo zagledali luč skupine Andréa Rocha. Sedaj smo bili na grebenu in plezali po njegovi levi strani. Plezali smo deloma po snegu, deloma po granitu. Bilo je to čudno, včasih zelo mučno plezanje. Plezali smo namreč zaradi stalne menjave snega in ledu v derezah, in to celo v temi. Sreča je bila, da smo na kritičnih mestih našli dobre oprimke, ki so

V soncu ledenika Géant

Foto Kočevar

Pod sedlom Col de la Fourche

Foto Kočevar

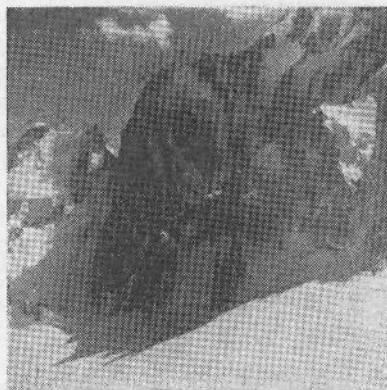
v granitu kar kolosalni. Odlika granita je, da je trden; kjer je opriemek, ta običajno drži in je volovski, kjer ga ni, ga pa ni in se moraš zmazati, kakor veš in znaš. Včasih smo prišli na polico, kjer je bila skoraj sama prst. Ob štirih se je začelo daniti. Prvi del smo torej v glavnem z malimi izjemami preplezali v granitu. Zaradi hitrejšega napredovanja si je eden od vsake naveze dereze odvezal, da bi lažje plezal v skali. Ta kombinacija se nam je sijajno obnesla, tako da smo prvi del napravili ravno do dneva. Sedaj so se začela strma snežna pobočja, prekinjena s kratkimi skalnimi odstavki. Da pridobimo čas, smo plezali vsi hkrati. Vendar teren ni bil za tak način plezanja; morali bi bili dvakrat paziti. Posebno delikatne so bile strme prečnice, kjer je bilo potrebno že dobro znanje hoje v derezah. Kmalu smo dosegli ozek, zelo eksponiran mejni greben, oster kakor nož. Po svoji obliki me je spominjal na zasneženi greben Kopinškove poti v Ojstrici, ki sem jo plezal pred leti pozimi. Sploh pa sem opazil, da se svojstva med zimsko K. potjo na Ojstrico in Brenva grebenom zelo skladata, če majhno lahko primerjam z velikim. Greben se je končaval v strmi snežni steni. Že pod grebenom smo opazili, da smo se morali večkrat v plezanju za hip ustaviti v gotovih časovnih presledkih, z vsakim metrom se je to stopnjevalo in pri prvi večji razpoki v ledu smo si izbrali večji počitek. V tem se je že naredil dan in osvetlili so nas sončni žarki. Morali smo si nadeti očala. Bili smo že nad 4000 m visoko.

Pod izstopnim grebenom nas je presenetil dokaj strmi ledeni skok čudne oblike. Ko sem pogledal na rob, se je površina ledu zableščala v soncu, kakor na mirni vodni gladini morja. Ko sem načel skok, sem imel občutek, kakor da sem stopil na skalo; vse neusmiljeno strmo in gladko. V roke sem prijel svoje težko ledno kladivo, v eni roki pa držal cepin. Ta kombinacija se mi je zdela najboljša. Že doma sem pred leti plezal s Cicem v severni steni Šit nad Planico

Pri bivaku na sedlu Col de la
Fourche

Foto Kočever

Spodnji del grebena Brenve v
ozadju l'Arête de Peuterey

Foto Kočever

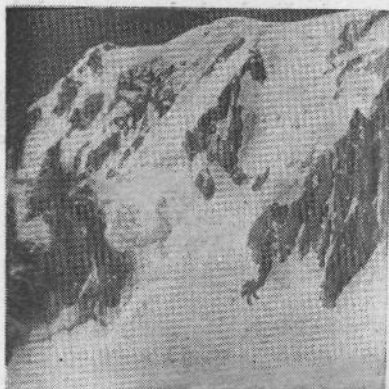
na isti način. Tako sem si stopinjo za stopinjo utiral pot preko ledene stene. Vsak stop je moral biti siguren, kajti v nasprotnem bi oba z Marjanom premerila strahovito višino doli v Col Moore.

Ko je zmanjkalo vrvi, sem obstal ravno v sredini na zelo nerodnem položaju. Druge pomoči ni bilo, kakor napraviti dva dobra stopa in zabiti ledni klin. Hipoma, ko je bil klin zabit, sem dobil občutek sigurnosti, čeprav se nanj niti obesiti ne bi bil upal. Marjan, ki je kmalu dospel do mene, je nato preplezal še zadnji del in stali smo na udobni snežni ploščadi tik pod vrhom. Tu smo zopet obstali nekaj časa in z zadovoljstvom zrli v ledeno globino. Zupan, ki je ravno prišel izza vogla, nam je javil, da italijanska naveza, ki je plezala za nami, pridno poglavlja naše stopinje v ledu.

Do grebena nam je manjkalo še kakih 150 metrov. Pot smo si utirali mimo velikanskih snežnih odlomov in serakov v kratkih vijugah okoli zevajočih razpok. Tudi sneg je bil na vsakem koraku drugačen, iz ledu smo zašli v globok pršič in nato zopet na sren. Sem pa tja nas je spremljal še ostri ledeni veter in nam nosil ledene kristale v obraz.

Ob 9. uri dopoldne smo izstopili na greben. Močno nas je presenetil pogled. Mesto divjih in nazobčanih vrhov na južni strani gore smo zagledali zeleni Chamonix s kopastim le Brevent in nizko švicarsko gorovje okoli ženevskega jezera. Dasi do vrha ni bilo daleč, smo hodili nanj dobro uro. Naša hoja je bila podobna hoji starcev, počivali smo na vsakih 50 korakov za kratek hip in nato nadaljevali. Greben od sedla Brenve do vrha ni težaven in je podoben grebenu Zvoha v Kamniških planinah.

Na vrhu smo obstali kake pol ure. Šele tu smo lahko sproščeni uživali pogled na okoliške gore. Med turo je glavna skrb veljala plezanju in varovanju.

Vzhodno ostenje Mont Blanca z
Brenva grebenom

Foto Kočevar

Počitek v levi razpoki sredi
Brenve

Foto Kočevar

Dolga leta smo nosili v mislih načrt pristopiti na vrh najvišje gore našega kontinenta. Ta želja se mi je sedaj drugič izpolnila. Pred letom dni sem na Mont Blanc pristopil sam preko ledenika Bossons in les G. Mulletts. Prespal sem takrat noč v malem aluminijastem zavetišču Refuge Vallot (4362 m) tik pod samim vrhom. Naslednji dan (11. septembra 1950) sem ob pol sedmih zjutraj dosegel vrh in še isti dan prečil oba štiritisočaka Mont Maudit in Mont Blanc du Tacul. Čeprav je v tehničnem oziru to lahka tura, pa je zame bil to eden najbolj tveganih podvigo, kar sem jih kdaj opravil v gorah. Tisti dan sem dosegel kočo Réquin pozno popoldne.

Sedaj smo imeli v načrtu isto pot. Grebenko prečenje Mont Blanca je ena najlepših estetskih tur v tej skupini. Treba je prečiti tri vrhove nad 4000 metrov. Verjetno vas bo zanimalo, kaj pravi o tej turi naš celjski alpinist Andrijo Kopinšek, ki je pred leti kot prvi Jugoslovan preplezal ta greben. »To prečenje čez vse ogromne ledenike pod Mont Blancom od Col du Midi pa do Col de Géanta je prav gotovo ena najbolj impozantnih tur v Alpah. Toliko nepozabnega, toliko vrhov in ledenikov naenkrat ne vidiš nikjer drugod. Tu šele spoznaš, kako ogromna je Mont Blancova skupina. Zadostuje dejstvo, da bi — tako so preračunali — rabil človek za vse možne ture in variante v tem alpskem predelu, ako bi hodil vsako leto dvajset dni, seveda pri ugodnem vremenu — šestindvajset let.«*

Ker sem turo opravil lani, sem vedel, kake težave me čakajo, bil pa sem prepričan, da bo šlo lažje kakor lani, že zaradi tega, ker je bil sneg boljši, poleg tega pa je bila utrta tudi izvrstna gaz. Le eno me je skrbelo. Strma snežna vesina, ki se spušča z Mont Maudita. Tu sem lani jedva sestopil preko velike razpoke v strmini. Strmina

* Pl. V. 1940/38.

snega presega 45 stopinj, pod teboj pa zevajo široke ledene razpoke. Pri nas smo navajeni pri plezanju varovati vsak meter, a tu je položaj zahteval, da plezamo vsi hkrati, kajti drugače bi turo lahko opravili šele naslednji dan. Sploh pa smo opazili, da se v Centralnih Alpah veliko pleza na način, da cela naveza pleza hkrati. Priznati moram, da hoja po ledenikih nujno zahteva hoje v navezi, toda plezanje v snežni strmini brez varovanja ni po mojem pravilno. Tu sta le dve možnosti: ali navezan plezati in varovati ali pa istočasno plezati brez vrvi. S tem plezalec odgovarja sam zase in ni soodgovoren za življenje tovariša, če je pa z njim navezan, pa mu je dolžnost paziti nanj.

Tu je žgalo, huje kakor pred leti v krševiti Hercegovini. Bili smo v zavetju grebena oblečeni v puloverje in vetrovke, da je kar teklo od nas. Toda težav še ni bilo konec. Zadnji del poti proti Col du Midiu je bil tudi zelo strm in veliko pazljivosti je bilo treba, preden smo dosegli sedlo Col du Midi. Precej utrujeni smo se istega dne vrnili v kočo Réquin.

Naša tura je bila končana; takrat si nismo mislili, da bo to ostal tudi edini vzpon v tistem letu v teh gorah. Že ko smo se vrnili v kočo, se je po vrhovih razbesnelo silovito gorsko neurje. Bliski so švigali in grom je paral nebo. Pobočja ledenih gora je zagrnila megla. Od Aiguille du Verte pa do Aiguille du Géant je divjal naravni ples. Naslednjega dne smo na Montenversu zvedeli tudi žalostno novico o gorski nesreči v Wymperjevem ozebniku v Aiguille du Verte. Eden izmed trojice Francozov je zdrsnil. Ker niso varovali, je potegnil svoje tovariše v ledeno globino. Padli so v globino preko 1000 m.

Naslednjega dne smo počivali v našem domu v vasi Montroc. V prijetni sobi smo bili zopet vsi skupaj, obe skupini, in drug drugeму pripovedovali svoje vtise. Radi bi bili šli na ogled, toda zunaj je neusmiljeno močil dež. Nekega dne dobimo v roke časnik z naslovom: »Druga tragedija v Mont Blanških hribih«. Razburjeni smo čitali, da je pred spremembo vremena vstopil v severno steno Grandes Jorasses znani nemški in svetovni alpinist Andreas Heckmeier s tovarišem Köllenspergerjem. Iz časnikarskega poročila smo posneli, da se za njegovo usodo nič ne ve in da je odšla na poizvedovanje reševalna odprava najboljših chamoniških vodnikov. Celo letala so poslali na ogled proti steni. Čez dva dni se je razburjena dolina pomirila. Heckmeier je kljub večkratnim bivakom in viharju le dosegel vrh in se znova vrnil med ljudi.

Vreme se ni in ni hotelo izboljšati. Nestrpni Jeseničani so kljub temu odšli proti vrhu Argentière in Chardonnet. Kljub izredno slabim razmeram se jim je vzpon posrečil. Mi smo čakali v dolini dan za dnem in se pripravljali za nov vzpon. Miha in France na Aiguille du Dru, mi trije, Dane, Marjan in jaz pa na grebensko prečenje Chamoniških igel. Nestrpni smo postajali dan za dnem, čas povratka se je bližal, a mi še vedno čakajoč v dolini. Zadnji dan je kazalo na boljše. Megle so se nekoliko dvignile in zagledali smo na novo zasnežene

vrhove. Čeprav smo bili uverjeni, da je naš zadnji pohod brez pomena, smo le zapustili dolino in se podali v izhodne kočee. Toda tudi slovo nam ni bilo naklonjeno. Naslednjega dne smo se zopet vsi skupaj našli na mokrih chamoniških ulicah.

Drugi dan je prišel čas odhoda. Dokaj hladno smo se poslovili od prijaznega doma in ljudi, še bolj pa od toliko zelenih gora; tem pa smo obljubili obisk pri naslednji priliki.

Domov smo se peljali preko severovzhodnega dela pokrajine Savoje. V Ženevo smo prišli ravno v času, ko je skozi mesto šel karneval. Bil je ravno mestni praznik. V mestu smo uredili še nekaj zadev na konzulatu, nato pa se preko severne Italije vrnili v domovino.

O p o m b a : Lanskoletna alpinistična odprava v Francijo je štela 10 plezalcev. Udeležili so se je: Janez Krušič, Janko Šilar, More Andrej, Medja Maks in Uroš Župančič iz Jesenic; Marjan Perko iz Tržiča ter Miha Verovšek, Dane Škerlj, Franc Zupan in jaz iz Ljubljane. Izkušnje te odprave so pokazale marsikatero pridobitve pa tudi vrzeli našega poveljnega alpinizma. Predvsem smo ugotovili, da imamo še dokaj dobro podlago za plezanje v ledu in tu se popolnoma strinjam z mnenjem dr. ing. Franceta Avčina, našega najboljšega poznavalca Centralnih Alp, ki pravi, da izkušnje iz našega zimskega alpinizma zadoščajo za osnovne ture v Alpah. Tudi mi nismo skoraj nikjer ostali v zadregi, čeprav smo včasih zašli v razmere, ki so docela drugačne od naših. Ugotovili smo nadalje, da nam za ture in vzpone v ledu manjka ustrezajoča oprema. Vpliv tega faktorja se močno čuti tudi v naši zimski alpinistiki, ki je skoraj popolnoma zamrla. Ne mogoče zaradi tega, ker so drugačne zime. Negotova dejanja z negotovimi pogoji niso več po našem okusu.

Lanska odprava nam je dala tudi odlične nasvete za bodoče odprave. Razen raznih organizacijskih pomanjkljivosti bi morali v bodoče paziti predvsem na izbiro udeležencev, ki naj bodo kos postavljenim nalogam, dalje naj se uvedejo različna časovna obdobja. Štirinajst dni je za odprave v ledu neznan čas. Spomnimo se na primer Heckmeierja, ki je dvajset let hodil pod severno steno Grandes Jorasses, včasih je prebil po celo poletje pod steno, a brez uspeha.

Še ena pripomba! Že dolga leta se sprašujejo slovenski gorniki, zakaj jim do sedaj ni bila dana možnost obiska kakega tujega izvenevropskega gorstva. Ni treba iti ravno v Himalajo. Toda v svetu so gore, ki so sicer nižje od himalajskih, a vedno v sebi nosijo probleme. ki bi tudi naši alpinistiki prinesli sloves in ugled v svetu. Spomnimo se na dejanja Poljakov pred drugo svetovno vojno v Južni Ameriki in Himalaji. Če so Poljaki, ki imajo manj gora kakor mi, bili sposobni doseči take uspehe, zakaj jih tudi mi ne bi? Vsi ti problemi že dolgo let hodijo po glavah naših alpinistov. Upamo, da bodo nekoč tudi nam odprta vrata v svet, da bomo imeli priliko pokazati v tujini pridobitve in izkušnje našega dela v domovini.